

บทที่ 3

การพัฒนาโครงการ

สาระสำคัญ

การพัฒนาโครงการเป็นกระบวนการ ที่สามารถใช้แนวคิดเชิงคำนวณ ในการแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการระบุปัญหาที่สนใจในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ศึกษาและหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาโครงการที่ดีต้องมีการระบุปัญหาให้ชัดเจน โดยที่มาของปัญหา หรือการกำหนดปัญหา สามารถหาได้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว กิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวัน ข่าวสาร สื่อออนไลน์ รวมทั้งการเข้าชมสถานที่สำคัญหรือนิทรรศการ และการประกวดแข่งขัน สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สามารถจุดประกายความคิดในการเริ่มคิดหัวข้อโครงการที่สนใจ จากนั้นให้ประเมินความสามารถในการทำโครงการจากความรู้ และทักษะพื้นฐานที่มี แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม งบประมาณและทรัพยากร เวลาที่ใช้ คุณค่า และประโยชน์ของโครงการในการนำไปใช้

ตัวชี้วัด

1. ประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการพัฒนาโครงการที่มีการบูรณาการกับวิชาอื่นอย่างสร้างสรรค์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 การกำหนดปัญหา
- เรื่องที่ 2 การศึกษาและกำหนดขอบเขตของปัญหา
- เรื่องที่ 3 การวางแผนและออกแบบโครงการ
- เรื่องที่ 4 การดำเนินงาน
- เรื่องที่ 5 ผลการสรุปผลและการเผยแพร่ผลงาน

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 15 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

- 1. หนังสือแบบเรียน วิทยาการคำนวณ รหัสรายวิชา พว3300102

การพัฒนาโครงการ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ให้ความหมายว่าการพัฒนาโครงการเป็นกิจกรรมที่เริ่มจากการศึกษาสิ่งที่คุณเรียนสนใจ จากนั้นดำเนินการออกแบบ วางแผน ลงมือปฏิบัติจนเกิดเป็นผลลัพธ์ และเผยแพร่ผลงาน นั้นให้ผู้อื่นรับทราบ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่สนใจนั้นอย่างถ่องแท้ รวมทั้งได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพความเป็นจริง

การพัฒนาโครงการมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การศึกษาและกำหนดขอบเขตของปัญหา
3. การวางแผน
4. การดำเนินงาน
5. การสรุปและเผยแพร่

เรื่องที่ 1 การกำหนดปัญหา

การที่จะพัฒนาโครงการที่ดี จำเป็นที่จะต้องระบุปัญหาให้ชัดเจน การระบุปัญหาควรที่จะเน้นที่ตัวปัญหาว่าปัญหาคืออะไร เกิดจากสาเหตุใด สาเหตุของปัญหามีประเด็นอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อ สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงในประเด็นใดได้บ้าง โดยไม่ควรระบุว่า จะทำโครงการอะไรตั้งแต่ต้น

ที่มาของปัญหา

- ปัญหาในชีวิตประจำวัน
- ปัญหาในการเรียนหรือการทำงาน
- ปัญหาในระดับชุมชนหรือประเทศ

แหล่งจุดประกายความคิดในการพัฒนาโครงการ

- กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเรียน งานอดิเรก และงานที่รับผิดชอบ เช่น ปัญหาไม่เข้าใจเนื้อหาในการเรียน หรือ การจัดสรรค่าใช้จ่ายประจำเดือน
- วิทยุ โทรทัศน์ แหล่งข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต เช่น ปัญหาการเดินทางในช่วงเทศกาล
- หนังสือ วารสาร ภาพยนตร์ การ์ตูน เกม และสื่อให้ความรู้ความบันเทิง เช่น การพัฒนาหุ่นยนต์อัตโนมัติ
- การเข้าค่ายอบรม การร่วมอภิปราย หรือสนทนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การสนทนาในเว็บบอร์ดเรื่องรถ
- การทัศนศึกษาแหล่งวัฒนธรรม ชุมชน หรือ สถานที่ท่องเที่ยว เช่น การเข้าไปศึกษาวิถีชีวิตการทำงานของชาวสวนมะม่วง
- การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ และการประกวดต่างๆ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถระบุตำแหน่งเกี่ยวกับจีพีเอส

องค์ประกอบเพื่อการตัดสินใจเลือกโครงการ

การเลือกโครงการเป็นขั้นตอนแรกที่จะต้องพิจารณาหรือกำหนดโครงการให้เหมาะสมและตรงต่อความต้องการของผู้ทำโครงการให้มากที่สุด โดยจะกำหนดหัวข้อโครงการเป็นชื่อ หรือสิ่งบ่งชี้ลักษณะของโครงการ ซึ่งผู้ทำโครงการควรพิจารณาเลือกโครงการจากปัจจัยทั่วไป รูปแบบของสื่อการเรียนรู้ และประเภทของสื่อการเรียนรู้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนี้

1. การเลือกโครงการจากปัจจัยทั่วไป เป็นการกำหนดหัวข้อของความรู้ที่ผู้ทำโครงการต้องการถ่ายทอด เช่น ความรู้เกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ ความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพ โดยผู้ทำโครงการควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1.1 ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ ของผู้ทำโครงการ โดยพิจารณาได้จากคะแนนวัดผลความรู้หรือผลงานที่เคยปฏิบัติ

1.2 ประโยชน์ของโครงการ โดยโครงการนั้นจะต้องสามารถนำภาระงานขึ้นงาน และกิจกรรมอิสระนั้นไปพัฒนาและใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

1.3 ความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นโครงการที่ไม่มีผู้ใดทำไว้หรือเป็นการพัฒนาโครงการที่มีผู้อื่นทำไว้แล้ว ซึ่งโครงการนั้นจะต้องมีความแปลกใหม่ และทันสมัย

1.4 ระยะเวลา โดยผู้ทำโครงการควรกำหนดวันสิ้นสุดโครงการให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถประมาณระยะเวลาลงในตารางดำเนินการของโครงการในแต่ละขั้นตอน

1.5 ค่าใช้จ่าย โดยผู้ทำโครงการจะต้องประเมินค่าใช้จ่ายทั้งหมด ยึดหลักความคุ้มค่า ในการทำโครงการด้วยการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว มากกว่าการจัดหาใหม่

1.6 ความปลอดภัย โดยผู้ทำโครงการควรเลือกทำโครงการที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ทำโครงการ สังคม และประเทศชาติ หากโครงการนั้นมีความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตราย ผู้ทำโครงการควรประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำโครงการคอมพิวเตอร์นั้น อยู่ในการดูแลและควบคุมของผู้เชี่ยวชาญ (Professional)

1.7 ค่านิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยผู้ทำโครงการควรหลีกเลี่ยง การทำโครงการที่ขัดต่อความเชื่อ วัฒนธรรม หรือประเพณีต่างๆของท้องถิ่น

2. การเลือกรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ เป็นการกำหนดประเภท ชนิดของสื่อ หรือเครื่องมือที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้ทำโครงการควรพิจารณา จากสิ่งต่าง ๆดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของผู้ทำโครงการ เกี่ยวกับการสร้างและการใช้สื่อการเรียนรู้นั้น

2.2 ลักษณะของผู้รับข้อมูล เนื่องจากผู้รับข้อมูลแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะ ในการรับรู้ข้อมูลแตกต่างกัน เช่น ควรเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบที่ตื่นเต้น เร้าใจ และมีสีสันสวยงามกับผู้รับที่มีอายุน้อย

2.3 ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ โดยผู้ทำโครงการควรพิจารณาเกี่ยวกับ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ใช้สร้างสื่อการเรียนรู้นั้นมีอยู่แล้วหรือไม่ ต้องจัดหา เพิ่มเติมอีกหรือไม่ และมีค่าลิขสิทธิ์หรือเงื่อนไขในการใช้งานอย่างไร

2.4 การใช้สื่อการเรียนรู้ โดยผู้ทำโครงการควรพิจารณาความต้องการ ในการใช้ สื่อการเรียนรู้ เช่น ต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ในเวลาใดและสถานที่ใด ซึ่งผู้ทำโครงการจะต้องศึกษาจากประเภทของสื่อการเรียนรู้นั้นๆ ว่าสามารถ ตอบสนองต่อการใช้งานรูปแบบใด

3. การเลือกประเภทของสื่อการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์และเลือกโครงการ คอมพิวเตอร์ตามลักษณะของสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ได้สื่อการเรียนรู้ที่ตรงต่อความต้องการ และตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากที่สุด ตัวอย่างประเภทของสื่อการเรียนรู้ ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นโครงการคอมพิวเตอร์ เช่น

3.1 สื่อการนำเสนอประกอบคำบรรยาย รู้จักและนิยมเรียกกันว่า เพาเวอร์พอยต์ (PowerPoint) ซึ่งจะเรียกตามชื่อของซอฟต์แวร์ที่ใช้สร้าง ได้แก่ Microsoft PowerPoint นิยมใช้สร้างสื่อการนำเสนอประกอบการบรรยาย เนื่องจากสามารถนำเสนอข้อมูลได้หลายรูปแบบ มีจุดเชื่อมโยง (Link) ส่งเสริม การเรียนรู้ในรูปแบบมัลติมีเดีย (Multimedia) และสามารถประยุกต์สร้างเป็นสื่อ การเรียนรู้ประเภทอื่นๆ ได้

3.2 ไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ ซอฟต์แวร์ที่นิยมนำมาสร้างไฮเปอร์เท็กซ์ ได้แก่ Adobe Acrobat ซึ่งจะแปลงข้อความและภาพนิ่งให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สามารถแก้ไขข้อความได้ โดยวิธีทั่วไป ไฮเปอร์เท็กซ์สามารถนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสัญลักษณ์ตัวอักษร ข้อความ และภาพนิ่ง ไม่นิยมนำเสนอข้อมูลในรูปแบบมัลติมีเดีย แต่สามารถเชื่อมโยงภายใน ในไฟล์ข้อมูลได้ ไฮเปอร์เท็กซ์นิยมนำไปเป็นส่วนประกอบของสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ เนื่องจากมีไฟล์ข้อมูลขนาดเล็ก ทำให้ง่ายต่อการอัปโหลดและดาวน์โหลดข้อมูล

3.3 ไฮเปอร์บุ๊ก (Hyperbook) พัฒนามาจากไฮเปอร์เท็กซ์ มีลักษณะเหมือนหนังสือแต่บันทึกและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ไฮเปอร์บุ๊กนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายกว่าไฮเปอร์เท็กซ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้มากกว่าหนังสือธรรมดาด้วยการสร้างจุดเชื่อมโยงภายในเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และจุดเชื่อมโยงภายนอกเพื่อส่งเสริมการค้นหาเพิ่มเติม ไฮเปอร์บุ๊กเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ต้องสร้างจากคอมพิวเตอร์แต่สามารถเปิดอ่านได้จากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น เครื่องเล่น MP4 เป็นต้น

3.4 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer-Assisted Instruction) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ซอฟต์แวร์ที่นิยมใช้สร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ Macromedia Author ware

3.5 เว็บไซต์ทางการศึกษา (WBI : Web Based Instruction) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่นำเสนอและใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด การสนทนาออนไลน์กับผู้สอน เป็นต้น การสร้างสื่อการเรียนรู้ประเภทนี้ จะต้องประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์หลายประเภทรวมกัน ทั้งซอฟต์แวร์สร้างเว็บไซต์ ซอฟต์แวร์อัปโหลดข้อมูล และซอฟต์แวร์สร้างมัลติมีเดียในเว็บไซต์ การสร้างสื่อการเรียนรู้ประเภทนี้ผู้ทำโครงการจะต้องติดต่อและขอใช้บริการจากผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อขอใช้พื้นที่ในเครื่องเซิร์ฟเวอร์ ลักษณะเด่นของสื่อการเรียนรู้ประเภทนี้ คือ ผู้ใช้สามารถเรียนรู้ในสถานที่และเวลาใดก็ได้ ผ่านทางคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

เรื่องที่ 2 การศึกษาและกำหนดขอบเขตของปัญหา

การพัฒนาโครงการ ควรศึกษาที่มาและความสำคัญของโครงการ ว่าโครงการนั้น แก้ปัญหาอะไร ได้ประโยชน์ อย่างไรกับใครบ้าง หลังจากนั้นควรระบุวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาโครงการให้ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาอะไร และควรที่จะต้องกำหนดแนวทาง และขอบเขตของโครงการว่าจะแก้ปัญหาในส่วนใดบ้าง ใช้ความรู้ และทรัพยากรใดบ้าง แล้วจึงประเมินระยะเวลาและงบประมาณเท่าไร โดยมีขั้นตอนต่างๆ (สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนี้

1. ศึกษาที่มาและความสำคัญของโครงการ

การระบุที่มาและความสำคัญของโครงการ ควรเริ่มต้นจากการอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้น โดยระบุให้เห็นภาพว่า มีปัญหาเกิดขึ้นจริง และปัญหานั้นยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือยังไม่ได้รับการแก้ไขที่ดีพอ ทั้งนี้การระบุแนวทางการแก้ ปัญหาที่เหมาะสมนั้น ควรมีการอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

หลังจากที่ได้ระบุที่มาและความสำคัญของปัญหาแล้ว ควรนำผลการศึกษา และวิเคราะห์การแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่นๆ ที่มีอยู่ว่ามีข้อดีและข้อเสียอย่างไร มาอธิบาย โดยเน้นที่ข้อจำกัดของวิธีแก้ปัญหาเดิม เพื่ออ้างอิงเป็นเหตุผลในการพัฒนาโครงการ

จากนั้นกล่าวภาพรวม โดยระบุว่า โครงการดังกล่าวต้องการพัฒนาขึ้น เพื่อแก้ปัญหาใด ด้วยวิธีใด และบรรยายวิธี แก้ปัญหาที่เลือกใช้ ซึ่งต้องมีการอ้างอิงทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นว่าโครงการนี้จะสำเร็จออกมาในรูปแบบใด

2. การระบุวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการคือการระบุว่าโครงการนี้ จะทำอะไร ผลลัพธ์ที่ได้คือ อะไร การเขียนวัตถุประสงค์ต้อง คำนึงว่า วัตถุประสงค์ต้องวัดผลได้ไม่ว่าจะเป็นการวัดผล ด้านประสิทธิภาพ สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงคือ การใช้คำคุณศัพท์ที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเลข ได้ ตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์ที่ไม่ดี เช่น เว็บไซต์สามารถแสดงผลได้อย่างรวดเร็ว ถ้าจะเขียนวัตถุประสงค์ให้สามารถวัดค่าเป็นตัวเลขได้ ควรจะเขียนว่า เว็บไซต์สามารถ แสดงผลได้ภายใน 3 วินาที

3. การระบุแนวทางและขอบเขตของโครงการ

การเขียนแนวทางและขอบเขตของโครงการ ควรเริ่มจากการอธิบายภาพรวม อาจใช้สตอรี่บอร์ด (Storyboard) ภาพ แผนผัง แบบจำลอง หรือโปรแกรมอื่นๆ มาช่วยอธิบายให้เห็นขั้นตอนการทำงานทั้งระบบของโครงการที่จะพัฒนา

การระบุแนวทางและขอบเขตของโครงการ จะช่วยให้ทราบว่าการพัฒนาโครงการนี้ ต้องศึกษาความรู้หรือเทคนิคใด รวมทั้งต้องจัดหาทรัพยากรใดเพิ่มเติมบ้าง เพื่อให้การพัฒนาโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ประเมินทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ

การประเมินทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ จะทำการประเมินทั้งงบประมาณ และระยะเวลาของโครงการ ซึ่งการประเมินงบประมาณทำได้จากการประเมินการจัดหาทรัพยากรต่างๆ ทั้งในด้านซอฟต์แวร์ฮาร์ดแวร์ และบุคลากร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดจ้างทำส่วนประกอบหรือจัดเก็บข้อมูล

ส่วนการประเมินระยะเวลา ทำได้โดยแบ่งโครงการเป็นกิจกรรมย่อย ประเมินเวลาที่ต้องใช้ในแต่ละกิจกรรมแล้ว จึงทำการวางแผนผังในการดำเนินกิจกรรม เพื่อประเมินระยะเวลาในภาพรวม

เรื่องที่ 3 การวางแผนและออกแบบโครงการ

หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และแนวทางในการพัฒนาโครงการแล้ว ควรวางแผนการพัฒนาโครงการตามขั้นตอนต่างๆ ให้รอบครอบ รัดกุม

แบ่งการดำเนินการออกเป็นกิจกรรมย่อย ดังนี้

1. การวางแผน
2. การสำรวจ
3. การศึกษาเทคนิคที่เกี่ยวข้อง
4. การพัฒนาโปรแกรม
5. การทดสอบและปรับปรุงโปรแกรม
6. การจัดทำเอกสารและเผยแพร่ผลงาน

ตัวอย่าง การพัฒนาระบบเฝ้าระวังผู้สูงอายุภายในอาคาร

1. การวางแผน
  - 1.1 วางแผนการทำงาน
2. การสำรวจ
  - 2.1 วางแผนการทำงาน
3. การศึกษาเทคนิคที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 ศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุ
  - 3.2 ศึกษาการระบุตำแหน่งภายในอาคาร
  - 3.3 ศึกษาการโปรแกรมบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์
  - 3.4 ศึกษาการโปรแกรมผ่านเครือข่าย
4. การพัฒนาโปรแกรม
  - 4.1 พัฒนาโปรแกรมส่วนติดต่อผู้ใช้งาน
  - 4.2 พัฒนาโปรแกรมส่วนการระบุตำแหน่ง
  - 4.3 พัฒนาโปรแกรมส่วนเครือข่าย
  - 4.4 รวมระบบเพื่อพัฒนาโปรแกรมที่สมบูรณ์

5. การทดสอบและปรับปรุงโปรแกรม

5.1 การทดสอบและปรับปรุงโปรแกรม

6. การจัดทำเอกสารและเผยแพร่ผลงาน

6.1 จัดทำเอกสารและเผยแพร่ผลงาน

กำหนดรายละเอียดกิจกรรมย่อย

1. ผู้รับผิดชอบต้องกำหนดให้ ชัดเจนว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมย่อย
2. ระยะเวลาที่ควรใช้ในการดำเนินการกิจกรรมย่อยนี้จนแล้วเสร็จ
3. ทรัพยากรที่ใช้ ทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ
4. สิ่งที่ต้องมีก่อนเริ่มกิจกรรมย่อย เช่น กิจกรรมย่อยใดที่ต้องเสร็จสิ้นก่อน
ข้อมูลทรัพยากรใดที่ต้องมี
5. ผลที่ได้จากกิจกรรมย่อย เช่น ผลการศึกษา ข้อมูล หรือส่วน
ของโครงการ

เรื่องที่ 4 การดำเนินงาน

ในขั้นตอนการดำเนินงาน จะเป็นขั้นตอนที่ต้องพัฒนาชิ้นงาน หรือดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้งานสำหรับส่งมอบ โดยขั้นตอนการพัฒนา แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนี้

1. การเตรียมการ

ในการดำเนินงานตามกิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้ ต้องเตรียมทรัพยากรให้พร้อมตามที่ระบุไว้ในขั้นตอนการวางแผน

2. การลงมือพัฒนา

ในขั้นตอนนี้ ควรมีการบันทึกความเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

3. การทดสอบและแก้ไข

เป็นการทดสอบผลลัพธ์ว่าตรงตามวัตถุประสงค์และขอบเขตหรือไม่ หากไม่ตรงให้แก้ไขจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ตามต้องการ นอกจากนี้ผู้จัดทำโครงการ ควรมีการจดบันทึกปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่พบ รวมถึงวิธีการแก้ไข เพื่อนำไปปรับปรุงการพัฒนาโครงการต่อไป

เรื่องที่ 5 การสรุปและเผยแพร่ผลงาน

การนำเสนอโครงการงาน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงผลงานจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนสำคัญอีกประการหนึ่งของการทำโครงการงานเรียกได้ว่าเป็นงานขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นการแสดงผลผลิตของความคิดและการปฏิบัติการทั้งหมดที่ผู้ทำโครงการงานได้ทุ่มเวลาไป และเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจถึงผลงานนั้นๆ มีผู้กล่าวกันว่า การวางแผนออกแบบ เพื่อจัดแสดงผลงานนั้น มีความสำคัญเท่าๆ กับการทำโครงการงานนั่นเอง ผลงานที่ทำจะดีเยี่ยมเพียงใด แต่ถ้าการจัดแสดงผลงานทำได้ไม่ดี ก็เท่ากับไม่ได้แสดงถึงความยอดเยี่ยมของผลงานนั้นเลย

1. การจัดแสดงผลงานและการนำเสนอผลงาน

1.1 การเสนอผลงานอาจทำได้ในหลายรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การแสดงผลงาน โดยไม่มีการอธิบายประกอบ การรายงานด้วยคำพูดในที่ประชุม การจัดนิทรรศการ โดยโปสเตอร์และอธิบายด้วยคำพูด โดยผลงานที่นำมาเสนอหรือจัดแสดงควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1.1.1 ชื่อโครงการงาน

1.1.2 ชื่อผู้จัดทำโครงการงาน

1.1.3 ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

1.1.4 คำอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของโครงการงาน

1.1.5 วิธีการดำเนินการที่สำคัญ

1.1.6 การสาธิตผลงาน

1.1.7 ผลการสังเกตและข้อสรุปสำคัญที่ได้จากการทำโครงการงาน

1.2 ถ้าเป็นการรายงานด้วยคำพูดต่อที่ประชุม ควรมีการเตรียมการ
ในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1 จัดลำดับความคิดในการนำเสนออย่างเป็นระบบและ
นำเสนออย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย

1.2.2 ให้ความสนใจกับเรื่องที่จะอธิบายให้ดี รวมถึงเตรียมข้อมูลที่
อาจต้องใช้ในการตอบคำถาม

1.2.3 หลีกเลี่ยงการนำเสนอด้วยวิธีอ่านรายงาน

1.2.4 ควรมองไปยังผู้ฟังขณะรายงาน

1.2.5 ตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมา

1.2.6 รายงานให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.2.7 ควรใช้โปรแกรมนำเสนอประกอบการรายงาน

1.2.8 ความเหมาะสมของเนื้อหาต่อผู้ฟัง

1.2.9 ถ้าเป็นโครงการพัฒนาผลงาน ผลงานนั้นควรอยู่ในสภาพ
ที่ทำงานได้เป็นอย่างดี

2. การจัดนิทรรศการโครงการควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ความปลอดภัยของการจัดแสดง

2.2 ความเหมาะสมกับเนื้อที่จัดแสดง

2.3 คำอธิบายที่เขียนแสดงควรเน้นประเด็นสำคัญ และสิ่งที่น่าสนใจเท่านั้น
โดยใช้ข้อความกะทัดรัด ชัดเจน และเข้าใจง่าย

2.4 ดึงดูดความสนใจผู้เข้าชม โดยใช้รูปแบบการแสดงที่น่าสนใจ
ใช้สีที่สดใส เน้นจุดที่สำคัญหรือใช้วัสดุต่างประเภทในการจัดแสดง

2.5 ใช้ตาราง และรูปภาพประกอบ โดยจัดวางอย่างเหมาะสม

2.6 สิ่งที่แสดงทุกอย่างต้องถูกต้อง ไม่มีการสะกดผิดหรืออธิบายหลักการ
ที่ผิด

2.7 ในกรณีที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ สิ่งนั้นควรอยู่ในสภาพที่ทำงานได้อย่าง
สมบูรณ์

3. การแสดงผลงานโครงการด้วยโปสเตอร์

โปสเตอร์โครงการที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

- 3.1 มีข้อมูลที่กระชับและชัดเจน
- 3.2 มีหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญ
- 3.3 แสดงให้เห็นสิ่งที่ค้นพบหรือสิ่งที่พัฒนา
- 3.4 แสดงกระบวนการ/วิธีการ ที่พัฒนา
- 3.5 ใช้ภาษาเข้าใจง่าย
- 3.6 เรียงเรื่องให้อ่านตามได้เข้าใจ
- 3.7 ตัวหนังสืออ่านได้ชัดเจน
- 3.8 ทำงานประณีต เรียบร้อย ไม่มีคำผิดเลย
- 3.9 จัดส่วนประกอบต่าง ๆ ได้เหมาะสม ไม่แน่นเกินไป
- 3.10 นำเสนอได้น่าสนใจ
- 3.11 มีภาพและงานกราฟิกประกอบ ทำให้ข้อมูลชัดเจนขึ้น
- 3.12 ใช้สีสันทันทีสมดุล
- 3.13 มีหลักฐานอ้างอิง

4. การพูดต่อหน้ากลุ่มคน

แม้ว่าสิ่งที่จะพูด เป็นสิ่งที่ผู้ทำโครงการรู้อยู่แล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ในการพูดให้ผู้อื่นฟัง ผู้ทำโครงการต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเตรียมสาระที่พูดให้เหมาะสมกับผู้ฟัง มีเป้าหมายในการพูด และพูดในสิ่งที่ผู้ฟังสนใจอยากฟัง การพูดที่ดีต้องมีการเตรียมตัว ดังนี้

4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่จะพูด

4.2 วางแผนสิ่งที่จะพูด

4.3 เตรียมสื่อที่ใช้ประกอบการพูด

4.4 เขียนโน้ตช่วยจำ

4.5 ฝึกพูดหลายๆ ครั้ง

4.6 เลือกประเด็นสำคัญเพียง 4 - 5 อย่างเท่านั้น เพราะคนเราจำอะไรไม่ได้มากนักจากการฟังคนอื่นพูด

4.7 เตรียมประเด็นข้อมูลที่จะพูดให้ตรงกับผู้ฟัง เช่น ผู้ฟังอาจเป็นกรรมการตัดสินโครงการ ครูอาจารย์โรงเรียนอื่นๆ เพื่อนผู้เรียน หรือบุคคลทั่วไป เป็นต้น

5. การวางแผนสิ่งที่จะพูด

ผู้ทำโครงการต้องวางแผนการพูด โดยวางโครงร่างของสิ่งที่จะพูด เพื่อให้รู้ล่วงหน้าถึงลำดับของสิ่งที่จะพูด โดยแบ่งส่วนที่จะพูดออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนเริ่มต้น

- บอกว่าเป็นใคร...ชื่ออะไร
- บอกชื่อโครงการที่ทำ
- กล่าวนำสั้น ๆ ถึงสิ่งที่จะพูด ด้วยวิธีการที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง
- โชว์ภาพ ตั้งคำถามผู้ฟัง
- แสดงส่วนที่น่าสนใจของโปรแกรมที่พัฒนา

ส่วนสาระสำคัญ

- แบ่งสาระสำคัญที่จะพูดเป็นประเด็น ๆ
- เรียงลำดับประเด็นไว้
- แต่ละประเด็นพูดนำด้วยประโยค 1 ประโยค
- พยายามเชื่อมโยงสิ่งที่พูดในแต่ละประเด็นให้ใกล้ตัวผู้ฟัง

ส่วนสรุป

- บอกประโยชน์ของสิ่งที่ค้นพบ / โปรแกรมที่พัฒนา
- เสนอแนวคิดในการพัฒนาหรือต่อยอดโครงการ
- จบลงด้วยสิ่งสรุปที่สร้างความประทับใจผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังจดจำไว้ได้

6. การฝึกพูด

- ฝึกพูดก่อนวันพูดจริง
- จำประเด็นสำคัญที่จะพูด
- ฝึกพูดให้เป็นธรรมชาติ
- ฝึกพูดให้ชัดเจน
- รู้จังหวะเน้น
- ไม่พูดเร็ว

7. การเตรียมสื่อประกอบ

ในการนำเสนอด้วยการพูด ผู้ทำโครงการต้องเตรียมสื่อที่จะช่วยให้ผู้ฟังสนใจ ฟัง และเข้าใจในสิ่งที่พูดได้โดยง่าย แต่สื่อที่ใช้ไม่ควรสลับซับซ้อน ควรเป็นสื่อง่ายๆ ใช้ภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวสั้นๆ แสดงกราฟ โมเดล หรือสาริตประกอบได้ ถ้าโครงการจำเป็นต้องทำเช่นนั้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานที่ที่จะนำเสนอด้วย เช่น อุปกรณ์ที่มีให้แสงในห้อง ขนาดห้อง ฯลฯ

8. สื่อนำเสนอที่ดี

- มีตัวหนังสือน้อย
- มีเฉพาะประเด็นสำคัญ
- ตัวหนังสือมีขนาดโตพอที่ผู้ชมอ่านได้
- ใช้ตัวอักษรสีเข้ม เช่น สีดำ สีน้ำเงินเข้ม
- ออกแบบการนำเสนอให้เรียบง่าย
- ไม่พูดโดยการอ่านจากสิ่งที่เขียน

การทำโครงการคอมพิวเตอร์ นอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ทางคอมพิวเตอร์มาใช้แก้ปัญหา พัฒนาคิดค้นผลิตภัณฑ์ต่างๆ แล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะทำงานวิจัยและประกอบอาชีพทางคอมพิวเตอร์มากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งในปัจจุบันนี้หลายประเทศทั่วโลกขาดแคลนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงน่าที่จะจัดให้การทำโครงการคอมพิวเตอร์เป็นกิจกรรมในทุกระดับชั้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การประเมินผลโครงการคอมพิวเตอร์

เกณฑ์ในการให้คะแนนก็แล้วแต่อาจารย์ผู้สอนจะเห็นสมควร แต่ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำเค้าโครงการงาน ผลงาน และรายงานในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพราะทุกส่วนล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาโครงการงานที่ดีและมีคุณภาพ ตัวอย่างการพิจารณาแบ่งคะแนนจากคะแนนเต็ม 100% ได้แก่

การประเมินโครงการควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ซึ่งกรอบแนวทางการประเมิน ได้แก่

1. ประเมินอะไร

- 1.1 ผลผลิต / ผลงาน / ชิ้นงาน
- 1.2 กระบวนการเรียนรู้
- 1.3 กระบวนการทำงาน
- 1.4 การแสดงออกถึงความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

2. ประเมินเมื่อใด

- 2.1 การคัดเลือกหัวข้อจนถึงการนำเสนอผลงาน
- 2.2 ตามสภาพจริง

3. ประเมินจากอะไร

- 3.1 ผลงาน
- 3.2 การทดสอบ
- 3.3 บันทึกต่าง ๆ
- 3.4 แฟ้มสะสมผลงาน
- 3.5 การตรงต่อเวลาของการส่งงาน
- 3.6 หลักฐานหรือร่องรอยอื่น

4. ประเมินโดยใคร

- 4.1 ผู้สอน
- 4.2 ผู้เรียน
- 4.3 เพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 4.4 ผู้ปกครอง
- 4.5 ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5. ประเมินโดยวิธีใด

- 5.1 ตรวจสอบผลงาน
- 5.2 ตรวจสอบรายงาน
- 5.3 ทดสอบ
- 5.4 นำเสนอผลงาน
- 5.5 นิทรรศการ
- 5.6 สังเกต
- 5.7 สัมภาษณ์

การปฏิบัติงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งต้องจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนตลอดเวลา ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ และนำผลเหล่านั้นมาพัฒนา ปรับปรุง การปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยควรให้ผู้เรียนได้มีทำการจดบันทึกตลอดจนใช้แฟ้มสะสมผลงานตลอดเวลาด้วย

สิ่งที่ควรพิจารณาในการประเมินโครงการคอมพิวเตอร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ได้แก่

1. **บรรลุตามวัตถุประสงค์** พิจารณาว่าผลงานที่ได้สอดคล้องกับรายละเอียดที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยอย่างไร

2. **คู่มือการติดตั้ง และคู่มือการใช้งาน** พิจารณาความครบถ้วน ถูกต้อง และการใช้งานที่ง่าย

3. **ความสมบูรณ์ของผลงาน** หมายถึงการทำงานที่ถูกต้อง ความสวยงาม และความเรียบร้อย

4. **การนำไปใช้ประโยชน์** ผลงานนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในลักษณะใดได้บ้าง มีผลกระทบต่อใคร และอย่างไร

5. **เทคนิคที่ใช้ในการแก้ปัญหา** มีความยากง่ายระดับใด มีการนำมาประยุกต์ใช้ ได้ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

6. **ความคิดสร้างสรรค์/ความแปลกใหม่** อาจพิจารณาเป็นคะแนนพิเศษ เพราะโครงการบางชิ้นไม่ได้เป็นงานใหม่ แต่เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพเท่านั้น ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นโครงการได้เช่นกัน

เพื่อการติดตามและประเมินผลงานของผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด ผู้สอนอาจแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำตารางเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนเองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการปฏิบัติงานว่าสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานที่ตั้งไว้ในเค้าโครงร่างหรือไม่ และควรจะปรับปรุงตนเองอย่างไรเพื่อให้ได้ผลงานตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3

1. ให้ผู้เรียนอธิบายการพัฒนาโครงการที่มีขั้นตอนอะไรบ้าง
2. ให้ผู้เรียนอธิบายขั้นตอนการศึกษาและกำหนดขอบเขตปัญหาที่มีขั้นตอนอะไรบ้าง
3. ให้ผู้เรียนคิดโครงการพร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดกิจกรรมย่อยที่ผู้เรียนสนใจนำมา 1 เรื่อง
4. เลือกศึกษาโครงการที่สนใจ 1 โครงการจาก <http://oho.ipst.ac.th/projects> แล้วสรุปในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
  - สาเหตุที่พัฒนาโครงการ
  - โครงการจัดทำ ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อะไร
  - เทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในโครงการ
5. ให้ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนที่พบเจอ
  - ปัญหาที่พบ
  - ที่มาของปัญหา
  - รายละเอียดของปัญหา
  - แนวทาง/วิธีแก้ปัญห